

تهدید یا فرصت بودن تلفنهای همراه به ساختارهای اجتماعی باز می‌گردد

اگر جامعه‌ای مبتنی بر اعتماد متقابل و تفاهم شکل گرفته باشد تلفن‌های همراه می‌تواند به عنوان وسیله‌ای همبستگی را افزایش دهد و اگر اتمسفر جامعه تنش آمیز باشد، تلفن‌ها می‌توانند تشدید تنش کنند.

اگر جامعه ای مبتنی بر اعتماد متقابل و تفاهم شکل گرفته باشد تلفن های همراه می تواند به عنوان وسیله ای همبستگی را افزایش دهد و اگر اتمسفر جامعه تنش آمیز باشد، تلفن ها می توانند تشدید تنش کنند.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه- سیده فاطمه سادات کیایی : مهم نیست در کجای جهان باشیم، در ژاپن، یا سواحل مکزیک، در جاده های شمالی روسیه و یا در جنوبی ترین نقطه کشور شیلی، تنها با یک کلیک می توان با هر کجای دنیا دسترسی داشت و ارتباط برقرار کرد. اتفاقی که چند ده سال پیش تنها از طریق حضور فیزیکی در مکان و زمان خاصی امکان پذیر بود حالا به لطف شبکه جهانی اینترنت و در کمترین زمان و بیشترین سرعت ارتباطات را به راحت ترین وجه ممکن امکان پذیر می کند. افراد تنها با اتصال به اینترنت می توانند با افرادی از هرکجای دنیا ارتباط برقرار کنند، خرید کنند و یا به صورت آنلاین در همایش و سمینارهای بزرگ شرکت داشته باشند، موضوعی که باعث شده اینترنت و شبکه های اجتماعی به یکی از نیازهای اساسی زندگی انسان امروز تبدیل شود و زندگی بدون گوشی را برای بسیاری از مردم غیر قابل تصور کند.

تلفن همراه نیز مثل هر ابزار دیگر چگونگی استفاده از آن موضوع مهمی است که به مؤلفه های جدی تری در بطن جامعه و نگرش افراد باز می گردد. اینکه ما چگونه از تلفن همراه برای تعامل صمیمانه تر با اعضای خانواده استفاده کنیم و یا اینکه به عنوان ابزاری برای دوری اعضای خانواده از یکدیگر شناخته شود موضوعی است که فارغ از چگونگی استفاده سخت افزاری از این ابزار به نوع نگرش های اجتماعی و فرهنگ حاکم بر اجتماع باز می گردد. زندگی اجتماعی انسان ها در عصر دیجیتال وابستگی زیادی به وسایل ارتباطی، رسانه ها و به خصوص اینترنت دارد و در مقابل زندگی بشر را با تهدیدهایی نیز مواجه کرده است.

آنتونی گیدنز جامعه شناس انگلیسی معتقد است «شکی نیست تلفن های همراه در عصری که وجهه مشخصه آن حرکت دائمی، رفت و آمدهای کاری، مسافرت های فراوان و برنامه های فشرده است، گنجینه پر ارزشی محسوب می شود. اما بعضی هم هشدار می دهند که تلفن همراه نشانه برخی از جنبه های دردسرافرین زمانه ما مانند آهنگ پرشتاب زندگی و قابل کنترل و نظارت بیشتر بودن هستند.»

اگرچه در بررسی ها مشخص شده است که کسب و کار اولین دلایل استفاده از تلفن همراه بوده است اما امروز به عنوان وسیله ارتباطی شناخته می شود که با ارائه خدمات متنوع به افراد و گروه ها باعث تأثیرگذاری در حوزه های فردی و اجتماعی زندگی افراد شده است. در همین خصوص با جواد صادقی جعفری جامعه شناس و عضو هیئت علمی دانشگاه سوره به گفتگو نشستیم که در ادامه حاصل آن را می خوانید:

کنش های متقابل به واسطه تلفن های همراه فرازمینی شده است

جواد صادقی جعفری در گفتگو با خبرنگار مهر به چگونگی تغییر اجتماعی زندگی امروز انسان توسط تلفن های همراه اشاره کرد و عنوان داشت: ابتدا لازم است ببینیم ماهیت زندگی و روابط اجتماعی چیست. روابط اجتماعی و زندگی اجتماعی مبتنی بر کنش متقابل مستمر است. جامعه براساس کنش متقابل مستمر، فرهنگ، نهادها و سایر الگوهای اجتماعی را می سازد، و در حقیقت مبتنی بر هسته اولیه کنش متقابل است که در دنیای سنتی تر به صورت رو در رو و فکر در فکر بود و به واسطه حضور فیزیکی در زمان و مکان اتفاق می افتاد. یعنی ما پیش از این در زمان و مکان کنش داشتیم اما تکنولوژی های روز از جمله تلفن همراه یا فضای مبتنی بر وب و فضای آنلاین باعث شده این کنش متقابل فرازمینی و فرامکانی شود، به این ترتیب با یک دوست هم وطن که کیلومترها دورتر از ما است و قبلاً نمی توانستیم به راحتی کنش متقابل داشته باشیم امروز از طریق تلفن همراه این کار امکان پذیر است.

وی با اشاره به اینکه کنش ها وقتی گسترش پیدا می کند فضا را تغییر می دهد افزود: اگر در گذشته از طریق نامه نگاری و یا تلفن ثابت آن هم به صورت محدود با دوستی در اروپا گفتگو و کسب اطلاعات می کردم امروزه این اتفاق به سادگی در هر ساعتی که اراده کنم، می افتد و در هر جایی بدون محدودیت، در پارک در محیط دانشگاه، کار، منزل و مسافرت به سادگی می توانم با کسی که در اروپا زندگی می کند وارد گفتگو بشوم و مجموعه این کنش های متقابل طبیعتاً در تغییر نگرش ها و عادت و سبک زندگی می تواند کمک کننده و تسریع کننده باشد.

تهدید یا فرصت بودن تلفن های همراه به ساختارهای اجتماعی باز می گردد

این جامعه شناس با اشاره تأثیر تلفن های همراه بر گسترش ارتباطات و همدلی بین افراد گفت: تلفن همراه یک ظرف و وسیله است که می تواند همدلی بیشتر ایجاد کند همانطور که می تواند تعارض هایی را شکل بدهد. این به اصول کلی و ساختارهایی که در جامعه وجود دارد باز می گردد. اگر جامعه ای مبتنی بر اعتماد متقابل، تفاهم، تعلق اجتماعی و گروهی شکل گرفته باشد تلفن های همراه می تواند به عنوان وسیله ای همبستگی را افزایش دهد. اگر میانی و اتمسفر جامعه یا ساختارها تنش آمیز باشد تلفن ها می تواند در تشدید شرایط کمک کند. من معتقدم تلفن همراه و شبکه های اجتماعی فی نفسه منفی نیست.

وی بیان کرد: اظهار نظر در این موارد باید به داده های علمی دسترسی داشته باشیم در غیر این صورت قضاوت ما به مشاهدات فردی برمی گردد که شاید خیلی ارزش علمی نداشته باشد اما آنچه مسلم است به نظر می رسد که در سطح زندگی خانوادگی و فردی تلفن همراه تا حدودی به انسجام ما کمک کرده است ولی باعث ایجاد فضاهای خصوصی نیز شده است که هم برای سایر اعضای خانواده و والدین و هم شرکای زندگی امکان نظارت را فراهم نمی کند و ممکن است در جاهایی به وجود آمدن مشکلاتی بیانجامد.

نتیجه بی اعتمادی جامعه آسیب به همبستگی و همدلی اجتماعی است

صادق جعفری لازمه نقش آفرینی درست تلفن های همراه هوشمند در اجتماع را توجه به فرهنگ دانست و اضافه کرد: برای اینکه روی فرهنگ جامعه کار کنیم باید آموزش هایی را بدهیم و اعتماد عمومی افزایش پیدا کند. به نظر می رسد یکی از مشکلات ما سطح اعتماد اجتماعی است، برای اینکه سطح اعتماد را در افراد بیشتر کنیم می بایست نهادها و فضاهای سیاسی اعتماد سازی بیشتری انجام دهند. جامعه اجزای منفک از هم نیست و متشکل از فرد، خانواده، فضای همسایگی یا روابط همسایگی، سپس روابط محلی و بعد شهری قومی و در پایان حس تعلق اجتماعی در کلان جامعه می شود

وی با تأکید بر اینکه اگر بخواهیم حس همبستگی را افزایش دهیم این مسئله غیر مرتبط با حوزه مختلف از جمله اقتصادی و سیاسی نیست تصریح کرد: همچنین عدم همبستگی اجتماعی بی ارتباط به برخی از فسادهایی که شنیده می شود، نیست. وقتی این اتفاقات رخ دهد اعتماد اجتماعی تا پایین ترین رده ها دچار مشکل می شود و نتیجه آن را برای مثال در روابط همسایگی می بینیم گاه که اعتمادی در یک مجتمع به همسایگان وجود ندارد. بالا رفتن این اعتماد در گرو شفافیت عملکرد، درستکاری است و زمینه را برای همبستگی و همدلی افزایش می دهد.

نخبگان سیاسی درست عمل کنند اعتماد اجتماعی بهبود می یابد

صادق جعفری با اشاره به وظایف نهادها در بالا رفتن همبستگی اجتماعی و اعتماد عمومی تأکید کرد: اشاره من بر حوزه های سیاسی و نخبگان است. اگر نخبگان سیاسی درست عمل کند، متخلفین و مفسدین تنبیه شوند و به تعبیری برای مصلحت ها گذشت نشود امنیت و سلامت جامعه افزایش پیدا می کند. این امنیت و سلامت به سایر گروه ها و لایه های اجتماعی تسری پیدا کرده و اعتماد متقابل افزایش پیدا می کند که به همدلی و خیرخواهی می انجامد. اینها واژگانی نیست که به سادگی در جامعه به وجود بیاید و از بین برود بلکه در طول زمان و به واسطه متغیرهای زیادی تغییر می کند. اگر در فضاهای اجتماعی درست کاری و صداقت وجود داشته باشد به توسعه همدلی کمک می کند و بسیاری از مسائل حل شده و همدلی در سطح خرد و بین فردی وابسته به این اتفاقات در سطح نهادی خواهد بود.